

Arbeidstilsynet

Vår dato: 08.05.2025

Vår referanse: 2025/18238

Vår saksbehandler: Kathrine Gylthe Berget, tlf. 97745393

TYNSET KOMMUNE

Torvgata 1

2500 TYNSET

Organisasjonsnummer 940837685

Tilsynsrapport for TYNSET KOMMUNE org.nr. 940837685

Vi viser til tilsyn med:

- FÅSET SKOLE OG BARNEHAGE AVD SKOLE | org.nr. 974570033
- FÅSET SKOLE SFO | org.nr. 988342750
- FÅSET SKOLE OG BARNEHAGE AVD BARNEHAGE | org.nr. 874570192

Som vedlegg finner dere oversikt over sted, tid og deltakere på gjennomførte tilsyn.

Nr.	Reaksjon	Status	Frist for tilbakemelding	Frist for oppfyllelse
1	Pålegg - Kompetanse - arbeidstaker som er satt til å lede andre	Varslet	29.05.2025	30.06.2025
2	Pålegg - Verneombud - opplæring	Varslet	29.05.2025	30.09.2025
3	Pålegg - Vold og trusler - rutiner	Varslet	29.05.2025	30.06.2025
4	Pålegg - Vold og trussel om vold - opplæring	Varslet	29.05.2025	30.09.2025

Forklaring til kolonnen «status»

Varslet: Betyr at dere har mulighet til å kommentere eller gi opplysninger vi bør vurdere, før vi fatter et vedtak.

Vår referanse: 2025/18238

Side 1 av 15

Oppsummering av tilsynet

Hensikten med tilsynet var å kontrollere at virksomheten arbeider systematisk med helse, miljø og sikkerhet for å forebygge at arbeidstakerne får muskel- og skjelettplager, og psykiske plager.

Tema i tilsynet:

- Systematisk HMS-arbeid (kartlegging, risikovurdering, handlingsplan, rapportering og avvikshåndtering) knyttet til forhold i arbeidet som kan bidra til muskel- og skjelettplager, og psykiske plager
- Ergonomiske, organisatoriske og psykososiale forhold i arbeidet som påvirker risikoen for at arbeidstakere får muskel- og skjelettplager, og psykiske plager
- Ledelse og medvirkning, samarbeid med arbeidstakere og verneombud
- Informasjon og opplæring knyttet til risikoforhold i arbeidet
- Bruk av bedriftshelsetjenesten

Tilsynet ble gjennomført i skolen lokaler, med deltakelse fra rektor, verneombud, tillitsvalgte, SFO-leder og BHT. Tilsynet omfattet hele oppvekstsenteret, dvs. skole, SFO og barnehage. Tilsynsrapporten er basert på opplysninger som kom fram i tilsynet, samt dokumentasjon vi mottok i forkant.

Om virksomheten

Oppvekstsenteret består av barnehage med en avdeling for barn i alderen 0-6 år, en fådelt barneskole med tredeling samt SFO. Personalgruppen består av 17 medarbeidere fordelt på pedagoger, fagarbeidere og assistenter. Rektor er øverste ansvarlig for både skole, SFO og barnehage, mens styrer i barnehagen har det overordnede pedagogiske ansvaret. SFO-leder har ansvaret for den daglige driften av SFO.

Fagarbeidere og assistenter i SFO arbeider også i skolen. Barnehagen har eget personalet, men skole og barnehage samarbeider tett.

Skolen har plass til 60 elever. På tilsynstidspunktet var det 36 elever i skole og 18 barn i barnehagen. Det ble opplyst at elevtallet ifølge prognosene er synkende.

Om systematisk HMS-arbeid

Rektor har det overordnede ansvaret for det løpende HMS-arbeidet. Arbeidstilsynet oppfatter at det er et tett samarbeid med personalgruppa, og at det legges til rette for informasjon, kommunikasjon og medvirkning gjennom ulike møtepunkter. Det er etablert en arbeidsmiljøgruppe bestående av rektor, verneombud og to tillitsvalgte.

Kommunen bruker Compilo som kvalitets- og HMS-system. Det ble opplyst at all HMS-dokumentasjon, inkludert referat fra vernerunder og risikovurderinger skal legges inn her. Arbeidsmiljøgruppa har fått opplæring av personalansvarlig i kommunen.

Arbeidstilsynet oppfatter at verneombudet ikke har fullført lovpålagt verneombudsopplæring. Videre ble det etterspurt dokumentasjon på rektors HMS-opplæring. Vi kan ikke se å ha mottatt dette. Vi varsler derfor pålegg.

Det er gjennomført kartlegging og risikovurdering av relevante psykososiale og organisatoriske faktorer. I tilsynet ga Arbeidstilsynet veiledning om hvordan dokumentasjonen kan gjøres mer detaljert og tydelig. Det er viktig at det tas utgangspunkt i de arbeidsoppgavene som utføres, og

vi veiledet om at det med fordel kan skilles tydeligere på ulike ansattgrupper, f.eks ansatte i barnehage og ansatte i skole, når det gjelder hvilke belastninger og risiko man kan utsettes for i arbeidet.

Skolen har ikke benyttet BHT i det systematiske arbeidet med kartlegging og risikovurdering. I tilsynet veiledet vi kort om BHTs rolle og anbefaler at BHTs kompetanse benyttes i det systematiske HMS-arbeidet.

Arbeidstilsynet oppfatter at det ikke er gjennomført opplæring og øvelse i forebygging og håndtering av vold og trusler for hele personalgruppa. I skolens dokumenter står det at det skal utarbeides rutiner for systematisk opplæring og øvelse i vold og trusler, med årlig repetisjon. Vi oppfatter at dette arbeidet ikke er ferdigstilt. Vi varsler derfor pålegg om dette.

Arbeidstilsynets vurdering

I tilsynet la ansattrepresentantene vekt på at arbeidet oppleves meningsfullt. Arbeidsmiljøet er tett og de ansatte er trygge på hverandre. Samtidig kan arbeidet oppleves krevende og utfordrende.

Arbeidstilsynet oppfatter at det er god dialog mellom arbeidsgiver og arbeidstakere, og at man er omforent i arbeidet med eventuelle utfordringer. Det er iverksatt flere gode forebyggende tiltak. Vi ser likevel at det er noen mangler knyttet til systematikk, dokumentasjon og kompetanse.

Varsel om pålegg

Dette er et varsel om at Arbeidstilsynet kommer til å gi TYNSET KOMMUNE pålegg om å rette opp forhold som ikke er i samsvar med regelverket. Før vi vedtar pålegg, har dere rett til å kommentere saken.

Gi oss skriftlig tilbakemelding innen 29.05.2025 hvis dere mener at beskrivelsen nedenfor ikke er korrekt, eller hvis dere har kommentarer til de påleggene vi varsler og de fristene vi har satt. Etter denne datoen kan vi vedta pålegg.

[Send oss tilbakemeldingen via eDialog](#). Oppgi referansenummer 2025/18238.

#1 Pålegg - Kompetanse - arbeidstaker som er satt til å lede andre

Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstaker som har til oppgave å lede eller kontrollere andre arbeidstakere, har nødvendig kompetanse til å føre kontroll med at arbeidet blir utført på en helse- og sikkerhetsmessig forsvarlig måte.

Innen 30.06.2025 må dere sende oss:

- Beskrivelse av hvordan arbeidsgiver sikrer at arbeidstaker som har til oppgave å lede eller kontrollere andre arbeidstakere, har nødvendig HMS-kompetanse
- Oversikt over innholdet i tiltak for å sikre tilstrekkelig HMS-kompetanse

Begrunnelse:

FÅSET SKOLE OG BARNEHAGE AVD SKOLE (974570033)

I tilsynet opplyste rektor at han har gjennomført HMS-opplæring fra forsvaret. Det ble avtalt at denne dokumentasjonen skulle ettersendes. Imidlertid har vi ikke mottatt slik dokumentasjon.

FÅSET SKOLE SFO (988342750)

Ovennevnte beskrivelse av funn fra tilsynet i AVD SKOLE gjelder også for AVD SFO.

FÅSET SKOLE OG BARNEHAGE AVD BARNEHAGE (874570192)

Ovennevnte beskrivelse av funn fra tilsynet i AVD SKOLE gjelder også for AVD BARNEHAGE

Det er brudd på følgende regelverk:

- arbeidsmiljøloven §§ 3-2 første ledd bokstav b og 2-3 tredje ledd

Du finner regelverksteksten nederst i rapporten.

#2 Pålegg - Verneombud - opplæring

Arbeidsgiver skal sørge for at verneombudet får den opplæring som er nødvendig for å ivareta vervet på en forsvarlig måte.

Innen 30.09.2025 må dere sende oss:

- **Vilkår (hovedregel)**
- Kursbevis med oversikt over faglig innhold og dokumentasjon på kursets lengde, minimum 40 timer.
- Beskrivelse av hvordan det faglige innholdet har sørget for at verneombudet:
 - har en forståelse av hva et fullt forsvarlig arbeidsmiljø innebærer,
 - har forståelse for de ulike rollene i arbeidslivet
 - har kunnskap om HMS-arbeid
 - har evne til å kunne identifisere og risikovurdere relevante arbeidsmiljøfaktorer i egen virksomhet/verneområde for å kunne forebygge skader og ulykker
 - kjenner til arbeidsmiljøregelverket
- Beskrivelsen må omfatte tidsangivelse for de ulike delene av kurset samt redegjørelse for de læringsmetoder som er benyttet

Begrunnelse:

FÅSET SKOLE OG BARNEHAGE AVD SKOLE (974570033)

I tilsynet opplyste verneombudet at hun ikke har gjennomført lovpålagt 40-timers verneombudsopplæring.

FÅSET SKOLE SFO (988342750)

Ovennevnte beskrivelse av funn fra tilsynet i AVD SKOLE gjelder også for AVD SFO.

FÅSET SKOLE OG BARNEHAGE AVD BARNEHAGE (874570192)

Ovennevnte beskrivelse av funn fra tilsynet i AVD SKOLE gjelder også for AVD BARNEHAGE

Det er brudd på følgende regelverk:

- arbeidsmiljøloven § 6-5 første ledd
- forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §§ 3-18 og 3-19

Du finner regelverksteksten nederst i rapporten.

#3 Pålegg - Vold og trusler - rutiner

Arbeidsgiver skal iverksette rutiner for hvordan vold, trusler og andre uheldige belastninger som følge av kontakt med andre skal forebygges, meldes, håndteres og følges opp. Verneombud/ansattes representant skal medvirke i å utarbeide rutinene.

Innen 30.06.2025 må dere sende oss:

- Kopi av rutinene
- Beskrivelse av hvordan rutinene er iverksatt
- Beskrivelse av hvordan verneombud/ansattes representant har medvirket

Begrunnelse:

FÅSET SKOLE OG BARNEHAGE AVD SKOLE (974570033)

Vi oppfatter at det ikke er utarbeidet egne rutiner ved oppvekstsenteret som beskriver rutiner for hvordan vold, trusler og andre uheldige belastninger som følge av kontakt med andre skal forebygges, meldes, håndteres og følges opp. [Vold og trusler - Arbeidstilsynet](#)

Veiledning:

Arbeidstilsynet gjennomfører digitale kurs og webinarer om forebygging av vold og trusler i skolesektoren. [Kurs og webinarer](#)

FÅSET SKOLE SFO (988342750)

Ovennevnte beskrivelse av funn fra tilsynet i AVD SKOLE gjelder også for AVD SFO.

FÅSET SKOLE OG BARNEHAGE AVD BARNEHAGE (874570192)

Ovennevnte beskrivelse av funn fra tilsynet i AVD SKOLE gjelder også for AVD BARNEHAGE

Det er brudd på følgende regelverk:

- arbeidsmiljøloven §§ 4-3 fjerde ledd og 3-1 første ledd og andre ledd bokstave
- internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7

Du finner regelverksteksten nederst i rapporten.

#4 Pålegg - Vold og trussel om vold - opplæring

Arbeidsgiver skal gi arbeidstakerne nødvendig opplæring og øvelse i forebygging og håndtering av vold- og trusselsituasjoner, samt i bruk av eventuelt sikkerhetsutstyr, slik at arbeidstakerne så langt det er mulig, er beskyttet mot vold og trussel om vold. Opplæringen og øvelsen skal gjentas og tilpasses vesentlige endringer i risikovurderingen og ellers når det er nødvendig.

Innen 30.09.2025 må dere sende oss:

- Skriftlig bekreftelse på at opplæring og øvelse er gitt, at opplæring og øvelser gjentas og tilpasses vesentlige endringer i risikovurderingen og ellers når det er nødvendig.
- Oversikt over innholdet i opplæring og øvelse
- Beskrivelse av hvordan arbeidsgiver sikrer fremtidig opplæring og øvelse

Begrunnelse:**FÅSET SKOLE OG BARNEHAGE AVD SKOLE (974570033)**

I tilsynet kom det fram at det tidligere er gitt noe opplæring i håndtering av vold og trusler på enkelte trinn eller knyttet til enkelte elever. Vi oppfatter at det ikke er gitt opplæring i forebygging og håndtering av vold og trusler for alle ansatte, og at øvelse ikke er satt i system.

Arbeidsgiver orienterte om et opplæringstiltak gjennom RVTS, hvor målsetningen er at alle ansatte skal gjennom dette i løpet av et treårsperspektiv. Arbeidstilsynet informerte om at dette tiltaket i seg selv ikke vil oppfylle arbeidsmiljølovens om opplæring og øvelse i forebygging og håndtering av vold og trusler.

Veiledning:

Risikoutsatte arbeidssituasjoner kan blant annet være alenearbeid, arbeid med lav bemanning, mangelfull opplæring og arbeid med mennesker i sårbare situasjoner. Arbeidstakere i yrker hvor man jobber tett på andre mennesker er generelt ekstra utsatt for utfordringer knyttet til vold, trusler og utagering.

Manglende opplæring og øvelse kan føre til at arbeidstakere ikke vet hva de skal gjøre for å forebygge, eller eventuelt håndtere, en volds- eller truslesituasjon. Arbeidstilsynet mener arbeidsgiver må sørge for at arbeidstakerne får informasjon, opplæring og øvelse i å forebygge og håndtere slike situasjoner og hendelser. Opplæringen må settes i system slik at denne gjentas ved behov og slik at også nyansatte og vikarer sikres rett opplæring.

Arbeidstilsynet veileder om at opplæring kan ivaretas gjennom kommunikasjon, e-læring, refleksjon og skrivebordsøvelser. Imidlertid vil ikke dette oppfylle kravet til øvelser i håndtering av vold og truslesituasjoner. Øvelsesbegrepet inneholder et praktisk element. Videre må aktiviteten være gjentakende med en viss regelmessighet for at det skal kunne defineres som øvelse. Det forventes at ansatte skal ha jevnlig praktiske øvelser.

Arbeidstilsynets klare oppfatning er at opplæring og praktisk øvelse som innebærer at utsatte arbeidstakere ikke får prøvd å forebygge eller håndtere vold- og truslesituasjoner, vil bryte med arbeidsgiver plikt til å gi nødvendig opplæring og øvelse.

Alle ansatte ved skolen skal ha et minimum av opplæring og øvelse knyttet til forebygging og håndtering av vold og trusler. Deretter kan det være at noen grupper ansatte har behov for ytterligere opplæring og hyppigere øvelser. Dette skal i såfall komme fram av risikovurderingen.

FÅSET SKOLE SFO (988342750)

Ovennevnte beskrivelse av funn fra tilsynet i AVD SKOLE gjelder også for AVD SFO.

FÅSET SKOLE OG BARNEHAGE AVD BARNEHAGE (874570192)

Ovennevnte beskrivelse av funn fra tilsynet i AVD SKOLE gjelder også for AVD BARNEHAGE

Det er brudd på følgende regelverk:

- arbeidsmiljøloven §§ 3-2 første ledd bokstav a og 4-3 fjerde ledd
- forskrift om organisering, ledelse og medvirkning § 8-1
- forskrift om utførelse av arbeid § 23A-2

Du finner regelverksteksten nederst i rapporten.

Send dokumenter eller kommentarer via eDialog

Bruk eDialog hvis dere skal sende oss dokumentasjon eller for å svare på dette brevet. Husk å oppgi referansenummer 2025/18238. Les mer om eDialog: [Send og motta post \(arbeidstilsynet.no\)](https://arbeidstilsynet.no).

Gi informasjonen videre til verneombudet

Verneombudet skal gjøres kjent med vedtak fra Arbeidstilsynet (arbeidsmiljøloven § 18-6 (8)). Vi ber derfor om at du som arbeidsgiver gir en kopi av dette brevet til verneombudet. Hvis dere ikke har verneombud, skal du gi kopien til representanten for de ansatte.

Mer informasjon?

Les mer om Arbeidstilsynets tilsyn og reaksjonene vi kan gi: [Tilsyn \(arbeidstilsynet.no\)](https://arbeidstilsynet.no).

Med hilsen

Arbeidstilsynet

Monica Wiig Kolstad
seksjonsleder

Kathrine Gylthe Berget
seniorinspektør

Dette brevet er elektronisk signert

Postadresse: Postboks 4720 Torgarden, 7468 Trondheim, Norge
Telefon: +47 73 19 97 00
Organisasjonsnummer: 974 761 211
www.arbeidstilsynet.no

Kopi til:

FÅSET SKOLE OG BARNEHAGE AVD SKOLE, Fåset Sagenggrubba, 2500 TYNSET
TYNSET KOMMUNE UNDERVISNINGSETATEN, Torvgata 1, 2500 TYNSET
FÅSET SKOLE SFO, Fåset, 2500 TYNSET
FÅSET SKOLE OG BARNEHAGE AVD BARNEHAGE, Fåset, 2500 TYNSET

VEDLEGG: Sted, tid og deltagere på gjennomførte tilsyn

- FÅSET SKOLE OG BARNEHAGE AVD SKOLE | org.nr. 974570033

Sted: FåsetSagenggrubba, 2500 TYNSET

Når: 29.04.2025

Fra dere: Øyvind Hodal (rektor), Liv Marit Mælen (verneombud), Silje K. Eidsvåg (tillitsvalgt), Karin Østigård (tillitsvalgt) og Henning Røe (bedriftshelsetjeneste)

Fra Arbeidstilsynet: Kathrine Gylthe Berget (seniorinspektør)

- FÅSET SKOLE SFO | org.nr. 988342750

Sted: Fåset, 2500 TYNSET

Når: 29.04.2025

Fra dere: Øyvind Hodal (rektor), Liv Marit Mælen (verneombud), Silje K. Eidsvåg (tillitsvalgt), Karin Østigård (tillitsvalgt) og Henning Røe (bedriftshelsetjeneste)

Fra Arbeidstilsynet: Kathrine Gylthe Berget (seniorinspektør)

- FÅSET SKOLE OG BARNEHAGE AVD BARNEHAGE | org.nr. 874570192

Sted: Fåset, 2500 TYNSET

Når: 29.04.2025

Fra dere: Øyvind Hodal (rektor), Liv Marit Mælen (verneombud), Silje K. Eidsvåg (tillitsvalgt), Karin Østigård (tillitsvalgt) og Henning Røe (bedriftshelsetjeneste)

Fra Arbeidstilsynet: Kathrine Gylthe Berget (seniorinspektør)

VEDLEGG: Regelverkstekst

Regelverket er hentet fra lovdata.no og gjelder forhold omtalt i brevet. [Regelverket finnes også på arbeidstilsynets nettsider \(arbeidstilsynet.no\)](#), der du i tillegg finner Arbeidstilsynets kommentarer til bestemmelsene.

Regelverk som gjelder for pålegg #1

Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)

§ 3-2. Særskilte forholdsregler for å ivareta sikkerheten

(1) For å ivareta sikkerheten på arbeidsplassen skal arbeidsgiver sørge for:

- a. at arbeidstaker gjøres kjent med ulykkes- og helsefarer som kan være forbundet med arbeidet, og at arbeidstaker får den opplæring, øvelse og instruksjon som er nødvendig,
- b. at arbeidstaker som har til oppgave å lede eller kontrollere andre arbeidstakere har nødvendig kompetanse til å føre kontroll med at arbeidet blir utført på en helse- og sikkerhetsmessig forsvarlig måte,
- c. sakkyndig bistand når dette er nødvendig for å gjennomføre lovens krav.

(2) Når det ikke på annen måte kan tas forholdsregler for å oppnå tilstrekkelig vern om liv eller helse, skal arbeidsgiver sørge for at tilfredsstillende personlig verneutstyr stilles til arbeidstakers rådighet, at arbeidstaker gis opplæring i bruken av utstyret og at det tas i bruk.

(3) Hvis det skal utføres arbeid som kan innebære særlig fare for liv eller helse, skal det utarbeides en skriftlig instruks om hvordan arbeidet skal utføres og hvilke sikkerhetstiltak som skal iverksettes.

(4) Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av bestemmelsene i denne paragraf. Departementet kan også i forskrift gi nærmere bestemmelser om personlig verneutstyr, herunder om:

- a. utforming, merking mv.
- b. bruk, vedlikehold mv.
- c. prøving, sertifisering og godkjenning
- d. godkjenning av organer som skal utøve kontroll knyttet til produksjon av personlig verneutstyr.

Departementet kan i forskrift fastsette at reglene om personlig verneutstyr også skal gjelde for produsent, importør og leverandør.

§ 2-3. Arbeidstakers medvirkningsplikt

(1) Arbeidstaker skal medvirke ved utforming, gjennomføring og oppfølging av virksomhetens systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. Arbeidstaker skal delta i det organiserte verne- og miljøarbeidet i virksomheten og skal aktivt medvirke ved gjennomføring av de tiltak som blir satt i verk for å skape et godt og sikkert arbeidsmiljø.

(2) Arbeidstaker skal:

- a. bruke påbudt verneutstyr, vise aktsomhet og ellers medvirke til å hindre ulykker og helseskader,
- b. straks underrette arbeidsgiver og verneombudet og i nødvendig utstrekning andre arbeidstakere når arbeidstakeren blir oppmerksom på feil eller mangler som kan medføre fare for liv eller helse, og vedkommende ikke selv kan rette på forholdet,
- c. avbryte arbeidet dersom arbeidstaker mener at det ikke kan fortsette uten å medføre fare for liv eller helse,
- d. sørge for at arbeidsgiver eller verneombudet blir underrettet så snart arbeidstaker blir kjent med at det forekommer trakassering eller diskriminering på arbeidsplassen,
- e. melde fra til arbeidsgiver dersom arbeidstaker blir skadet i arbeidet eller pådrar seg sykdom som arbeidstaker mener har sin grunn i arbeidet eller forholdene på arbeidsstedet,
- f. medvirke ved utarbeiding og gjennomføring av oppfølgingsplaner ved helt eller delvis fravær fra arbeidet på grunn av ulykke, sykdom, slitasje eller lignende,
- g. delta i dialogmøte etter innkalling fra arbeidsgiver, jf. [§ 4-6](#) fjerde ledd.
- h. rette seg etter påbud fra Arbeidstilsynet.

(3) Arbeidstaker som har til oppgave å lede eller kontrollere andre arbeidstakere, skal påse at hensynet til sikkerhet og helse blir ivaretatt under planleggingen og utførelsen av de arbeidsoppgaver som hører under eget ansvarsområde.

Regelverk som gjelder for pålegg #2

Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)

§ 6-5. Utgifter, opplæring mv.

(1) Arbeidsgiver skal sørge for at verneombud får den opplæring som er nødvendig for å kunne utføre vervet på forsvarlig måte. Verneombud har rett til å ta den nødvendige opplæring ved kurs som arbeidstakernes organisasjoner arrangerer. Departementet kan i forskrift stille nærmere krav til opplæringen.

(2) Verneombud skal få nødvendig tid til å utføre vernearbeidet på forsvarlig måte. I alminnelighet skal oppgavene utføres innenfor vanlig arbeidstid.

(3) Arbeidsgiver er ansvarlig for utgifter til opplæring, og andre utgifter i forbindelse med verneombudets arbeid. Vernearbeid som må utføres ut over den alminnelige arbeidstid etter [§ 10-4](#), godtgjøres som for overtidarbeid.

(4) Arbeidsgiver skal sørge for at verv som verneombud ikke medfører inntektstap for verneombudet eller på annen måte fører til at verneombudets arbeids- eller ansettelsesvilkår forringes.

Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning

§ 3-18. Opplæring av verneombud og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg

Verneombud og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg skal få den opplæring som er nødvendig for at de kan utføre sine verv på forsvarlig måte, jf. [arbeidsmiljøloven § 6-5](#) første ledd og [§ 7-4](#). Opplæringen skal

- a. gi deltakerne forståelse av hva fullt forsvarlig arbeidsmiljø innebærer på deres arbeidsplass, arbeidsgivers og arbeidstakers roller og ansvar samt arbeidsmiljøutvalgets, verneombudets, bedriftshelsetjenestens og Arbeidstilsynets rolle og oppgaver,
- b. gi deltakerne kunnskap om det løpende helse, miljø- og sikkerhetsarbeidet basert på bred medvirkning, god dokumentasjon og systematikk,
- c. gi deltakerne kunnskap til å gjennomføre en enkel risikovurdering av fysiske, psykososiale og organisatoriske forhold i arbeidsmiljøet,
- d. gjøre deltakerne i stand til å identifisere faktorer som fremmer eller hemmer et godt psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø i deres virksomhet,
- e. gjøre deltakerne i stand til å identifisere de viktigste fysiske arbeidsmiljøfaktorene på egen arbeidsplass for å kunne redusere og forebygge skader og ulykker, blant annet når det gjelder ergonomi, støy og inneklima,
- f. gi en innføring og orientering om arbeidsmiljøloven og andre aktuelle lover og regler.

Brukes det kjemiske stoffer eller biologisk materiale slik som nevnt i [arbeidsmiljøloven § 4-5](#), skal det gis opplæring om de helsefarer stoffene kan medføre.

Det skal gis ytterligere opplæring i emner nevnt i første og andre ledd som særlig er av betydning for arbeidsmiljøet i vedkommende virksomhet, i den utstrekning dette er nødvendig for at verneombud og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg skal kunne utføre sine verv på forsvarlig måte.

Det bør også gis spesiell opplæring av verneombud innenfor verneområder med særlig kompliserte arbeidsmiljøproblemer. Hovedverneombudet skal ha minst samme opplæring som andre verneombud i virksomheten og i tillegg den opplæring som er nødvendig for å utføre oppgavene etter forskriften her [§ 3-5](#).

§ 3-19. Varighet av opplæringen av verneombud og medlemmer av arbeidsmiljøutvalg

Opplæringens varighet skal være minst 40 timer. Det kan avtales en kortere opplæring enn 40 timer, dersom partene i fellesskap er kommet fram til at det er forsvarlig ut fra en vurdering av problemenes karakter og omfang.

Regelverk som gjelder for pålegg #3

Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)

§ 4-3. Krav til det psykososiale arbeidsmiljøet

- (1) Arbeidet skal legges til rette slik at arbeidstakers integritet og verdighet ivaretas.
- (2) Arbeidet skal søkes utformet slik at det gir mulighet for kontakt og kommunikasjon med andre arbeidstakere i virksomheten.

(3) Arbeidstaker skal ikke utsettes for trakassering, herunder seksuell trakassering, eller annen utilbørlig opptreden. Med trakassering menes handlinger, unnlater eller ytringer som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende. Med seksuell trakassering menes enhver form for uønsket seksuell oppmerksomhet som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlig, nedverdiggende, ydmykende eller plagsom.

(4) Arbeidstaker skal, så langt det er mulig, beskyttes mot vold, trusler og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om gjennomføringen av kravene i denne paragraf.

§ 3-1. *Krav til systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid*

(1) For å sikre at hensynet til arbeidstakers helse, miljø og sikkerhet blir ivaretatt, skal arbeidsgiver sørge for at det utføres systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid på alle plan i virksomheten. Dette skal gjøres i samarbeid med arbeidstakerne og deres tillitsvalgte.

(2) Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid innebærer at arbeidsgiver skal:

- a. fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet,
- b. ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt,
- c. kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risikoforholdene i virksomheten, utarbeide planer og iverksette tiltak for å redusere risikoen,
- d. under planlegging og gjennomføring av endringer i virksomheten, vurdere om arbeidsmiljøet vil være i samsvar med lovens krav, og iverksette de nødvendige tiltak,
- e. iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av denne lov,
- f. sørge for systematisk arbeid med forebygging og oppfølging av sykefravær,
- g. sørge for løpende kontroll med arbeidsmiljøet og arbeidstakernes helse når risikoforholdene i virksomheten tilsier det, jf. bokstav c,
- h. foreta systematisk overvåking og gjennomgang av det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet for å sikre at det fungerer som forutsatt.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om gjennomføringen av kravene i denne paragraf, herunder om krav til dokumentasjon av det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet.

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)

§ 5. *Innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet. Krav til dokumentasjon*

Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Internkontroll innebærer at virksomheten skal:**Dokumentasjon**

1. sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelig, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten	–
2. sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet, herunder informasjon om endringer	–
3. sørge for at arbeidstakerne medvirker slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes	–
4. fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet	må dokumenteres skriftlig
5. ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt	må dokumenteres skriftlig
6. kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene	må dokumenteres skriftlig
7. iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhets- lovgivningen	må dokumenteres skriftlig
8. foreta systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt	må dokumenteres skriftlig

Internkontrollen skal dokumenteres i den form og det omfang som er nødvendig på bakgrunn av virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse. Dokumentasjon som følger av krav i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen, for eksempel instruksjer, tillatelser, kompetansebevis, sertifikater o.l. skal inngå.

Skriftlig dokumentasjon etter denne forskrift skal minst omfatte annet ledd nr. 4) til og med nr. 8) i denne paragraf.

Frivillige sertifikater kan også inngå som en del av dokumentasjonen.

Regelverk som gjelder for pålegg #4

Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)

§ 3-2. Særskilte forholdsregler for å ivareta sikkerheten

(1) For å ivareta sikkerheten på arbeidsplassen skal arbeidsgiver sørge for:

- a. at arbeidstaker gjøres kjent med ulykkes- og helsefarer som kan være forbundet med arbeidet, og at arbeidstaker får den opplæring, øvelse og instruksjon som er nødvendig,

- b. at arbeidstaker som har til oppgave å lede eller kontrollere andre arbeidstakere har nødvendig kompetanse til å føre kontroll med at arbeidet blir utført på en helse- og sikkerhetsmessig forsvarlig måte,
- c. sakkyndig bistand når dette er nødvendig for å gjennomføre lovens krav.

(2) Når det ikke på annen måte kan tas forholdsregler for å oppnå tilstrekkelig vern om liv eller helse, skal arbeidsgiver sørge for at tilfredsstillende personlig verneutstyr stilles til arbeidstakers rådighet, at arbeidstaker gis opplæring i bruken av utstyret og at det tas i bruk.

(3) Hvis det skal utføres arbeid som kan innebære særlig fare for liv eller helse, skal det utarbeides en skriftlig instruks om hvordan arbeidet skal utføres og hvilke sikkerhetstiltak som skal iverksettes.

(4) Departementet kan gi forskrift om gjennomføringen av bestemmelsene i denne paragraf. Departementet kan også i forskrift gi nærmere bestemmelser om personlig verneutstyr, herunder om:

- a. utforming, merking mv.
- b. bruk, vedlikehold mv.
- c. prøving, sertifisering og godkjenning
- d. godkjenning av organer som skal utøve kontroll knyttet til produksjon av personlig verneutstyr.

Departementet kan i forskrift fastsette at reglene om personlig verneutstyr også skal gjelde for produsent, importør og leverandør.

§ 4-3. *Krav til det psykososiale arbeidsmiljøet*

(1) Arbeidet skal legges til rette slik at arbeidstakers integritet og verdighet ivaretas.

(2) Arbeidet skal søkes utformet slik at det gir mulighet for kontakt og kommunikasjon med andre arbeidstakere i virksomheten.

(3) Arbeidstaker skal ikke utsettes for trakassering, herunder seksuell trakassering, eller annen utilbørlig opptreden. Med trakassering menes handlinger, unnlaterse eller ytringer som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende. Med seksuell trakassering menes enhver form for uønsket seksuell oppmerksomhet som har som formål eller virkning å være krenkende, skremmende, fiendtlig, nedverdiggende, ydmykende eller plagsom.

(4) Arbeidstaker skal, så langt det er mulig, beskyttes mot vold, trusler og uheldige belastninger som følge av kontakt med andre.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om gjennomføringen av kravene i denne paragraf.

Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning

§ 8-1. *Gjennomgående krav til opplæring*

Arbeidsgiver skal sørge for at arbeidstakere som bruker utstyr og anlegg eller håndterer varer, stoffer eller produkter, har nødvendig opplæring og øvelse i hensiktsmessig arbeidsteknikk, organiseringen av arbeidet, andre relevante forhold, og har nødvendige kvalifikasjoner for sikker utførelse av arbeidet.

Der det er påkrevd med bruk av hjelpemidler, rømnings- og redningsutstyr, bruk av førstehjelpsutstyr eller personlig verneutstyr skal det gis opplæring, og om nødvendig øvelse, i bruken av dette.

I opplæringen av personer under 18 år, skal det tas særlig hensyn til deres manglende arbeidserfaring, at de ikke er oppmerksomme på eksisterende og potensiell risiko, eller at de ennå ikke er fullt utviklet.

Innehaver av virksomhet som ikke sysselsetter arbeidstakere og som ved bruk av utstyr og utførelse av arbeid kan utsette arbeidstakere for fare, skal sørge for å ha nødvendig opplæring og kvalifikasjoner.

Opplæringen skal gjentas når det er nødvendig.

Opplæringen skal gis på et språk som arbeidstakerne forstår.

Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav (forskrift om utførelse av arbeid)

§ 23A-2. *Opplæring ved arbeid som kan medføre risiko for å bli utsatt for vold og trussel om vold*

Ved arbeid som kan medføre risiko for å bli utsatt for vold og trussel om vold skal det gis nødvendig opplæring og øvelse i forebygging og håndtering av vold- og trusselsituasjoner, samt i bruk av eventuelt sikkerhetsutstyr.

Arbeidsgiver skal sørge for at opplæring og øvelse gjentas og tilpasses vesentlige endringer i risikovurderingen og ellers når det er nødvendig.